

PRÁVO

- je nejvýznamnějším prostředkem působení na společnost, je ochráncem společenských vztahů, zárukou jistoty, pořádku a jednoty
- . . . . vymezuje obyvatelům, organizacím a státním orgánům práva, ... jim ukládá povinnosti, jejichž dodržování prostřednictvím různých orgánů vynucuje

Právní vztahy - právně upravené společenské vztahy, zakotvené v zákonech, např. vlastnictví, darování, manželství, pracovní poměr, státní občanství ... doplň další

.....

Uspořádaným celkem všech právních norem, které platí v určité době na území určitého státu je ....., který se člení na **právní odvětví**

Správně spoj :

1. ústavní právo	A. upravuje vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli
2. správní právo	B. upravuje majetkové vztahy - vlastnictví, dědictví, občanskoprávní delikty ...
3. finanční právo	C. upravuje vztahy související s ochranou společnosti před trestnými činy
4. pracovní právo	D. upravuje občanské, rodinné, pracovní či obchodní vztahy pro cizince
5. právo sociálního zabezpečení	E. upravuje vztahy ve veřejné správě a samosprávě týkající se uskutečňování zákonů
6. trestní právo hmotné	F. upravuje vztahy mezi manžely a mezi rodiči (i náhradními) a dětmi
7. trestní právo procesní	G. upravuje vztahy vznikající v rámci podnikatelské činnosti
8. občanské právo hmotné	H. upravuje vztahy týkající se postupu státních orgánů v trestním řízení
9. občanské právo procesní	I. upravuje vztahy mezi státy a mezinárodními organizacemi
10. rodinné právo	J. upravuje základní mocenské a společenské vztahy týkající se existence státu
11. obchodní právo	K. upravuje vztahy mezi státem a obyvateli týkající se jejich tíživých sociálních situací
12. mezinárodní právo veřejné	L. upravuje vztahy týkající se postupu soudu v rámci soukromoprávního soudního řízení
13. mezinárodní právo soukromé	M. upravuje vztahy týkající se finanční činnosti státu

Základní nástroje práva :

1. Právní předpisy

zákon - musí uspořádat společenské vztahy ..... a .....

- musí být ....., ... a .....

- musí mít ..... podobu

zákony vydává .....; dělí se na ..... a běžné

- další zákonodárné akty : Senát ČR vydává .....
vláda vydává .....
ministerstva vydávají .....
obce vydávají .....

2. Smlouvy

smlouva je právní úkon prováděný ..... osobami

(stranami), jehož výsledkem je vznik určitých ..... a .....

těm, kteří jej uskutečnili; nesmí být v rozporu se .....

smlouvy - kupní, darovací, autorské, o přepravě osob, ...

- státy spolu uzavírají ..... smlouvy

3. Sankce

sankce je určitý ..... stanovený záporný důsledek .....

jednání; jejich smyslem je pokud možno obnovit původní stav či způsobit pachateli

takovou újmu, aby jej i jeho případné následovníky ..... od

dalšího protiprávního jednání (= .....

sankce a) **správní tresty za přestupky a správní delikty**

b) **tresty za trestné činy** neboli .....

K čemu má sloužit trest ? .....

Uveď několik příkladů trestů - .....

Jak v naší zemi vypadá trestní odpovědnost dětí a mladistvých ? .....

Co znamená trest podmíněný a nepodmíněný ? .....

PRÁVO

- je nejvýznamnějším prostředkem působení na společnost, je ochráncem společenských vztahů, zárukou jistoty, pořádku a jednoty
- **STÁT** vymezuje obyvatelům, organizacím a státním orgánům práva, **STÁT** jim ukládá povinnosti, jejichž dodržování prostřednictvím různých orgánů vynucuje

Právní vztahy - právně upravené společenské vztahy, zakotvené v zákonech, např. vlastnictví, darování, manželství, pracovní poměr, státní občanství ... doplň další **dědictví, koupě a prodej, rodičovství, podnikání, pojišťování, poskytování služeb**

Uspořádaným celkem všech právních norem, které platí v určité době na území určitého státu je **právní řád**, který se člení na **právní odvětví**

Správně spoj :

1. ústavní právo J	A. upravuje vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli
2. správní právo E	B. upravuje majetkové vztahy - vlastnictví, dědictví, občanskoprávní delikty ...
3. finanční právo M	C. upravuje vztahy související s ochranou společnosti před trestnými činy
4. pracovní právo A	D. upravuje občanské, rodinné, pracovní či obchodní vztahy pro cizince
5. právo sociálního zabezpečení K	E. upravuje vztahy ve veřejné správě a samosprávě týkající se uskutečňování zákonů
6. trestní právo hmotné C	F. upravuje vztahy mezi manžely a mezi rodiči (i náhradními) a dětmi
7. trestní právo procesní H	G. upravuje vztahy vznikající v rámci podnikatelské činnosti
8. občanské právo hmotné B	H. upravuje vztahy týkající se postupu státních orgánů v trestním řízení
9. občanské právo procesní L	I. upravuje vztahy mezi státy a mezinárodními organizacemi
10. rodinné právo F	J. upravuje základní mocenské a společenské vztahy týkající se existence státu
11. obchodní právo G	K. upravuje vztahy mezi státem a obyvateli týkající se jejich tíživých sociálních situací
12. mezinárodní právo veřejné I	L. upravuje vztahy týkající se postupu soudu v rámci soukromoprávního soudního řízení
13. mezinárodní právo soukromé D	M. upravuje vztahy týkající se finanční činnosti státu

Základní nástroje práva :

1. Právní předpisy

zákon - musí uspořádat společenské vztahy **rozumně a spravedlivě**

- musí být **srozumitelný, smysluplný a jasný**
- musí mít **psanou** podobu

zákony vydává **Parlament ČR (stát)**; dělí se na **ústavní** a **běžné**

- další zákonodárné akty : Senát ČR vydává **zákonná opatření**

vláda vydává **nařízení**

ministerstva vydávají **vyhlášky**

obce vydávají **obecní vyhlášky**

2. Smlouvy

smlouva je právní úkon prováděný **dvěma nebo více** osobami (stranami), jehož výsledkem je vznik určitých **práv a povinností** těm, kteří jej uskutečnili; nesmí být v rozporu se **zákony**

smlouvy - kupní, darovací, autorské, o přepravě osob, **pracovní, dědické, nájemní, pojistné, o poskytování služeb ...**

- státy spolu uzavírají **mezinárodní smlouvy**

3. Sankce

sankce je určitý **zákonem** stanovený záporný důsledek **protiprávního** jednání; jejich smyslem je pokud možno obnovit původní stav či způsobit pachateli takovou újmu, aby jej i jeho případné následovníky **odradil** od dalšího protiprávního jednání (= **trest**)

sankce a) **správní tresty** za **přestupky** a **správní delikty**

b) **tresty** za **trestné činy** neboli **zločiny**

K čemu má sloužit trest ? **Má pachatele potrestat a jeho i další odradit od podobného jednání, má vychovávat, dává společnosti informaci o stavu zákonnosti**
Uveď několik příkladů trestů - **výjimečný trest** (trest smrti, doživotí, 15-25 let); **odnětí svobody, vyhoštění, zákaz pobytu, zákaz činnosti, propadnutí majetku či věci, peněžitý trest, obecně prospěšné práce, ztráta čestných titulů a vyznamenání, ztráta vojenské hodnosti**

Jak v naší zemi vypadá trestní odpovědnost dětí a mladistvých ? **Do 15 let věku jsou pachatelé trestných činů beztrestní, soud jim může nařídít ochrannou výchovu (nejedná se o trest); mladiství mezi 15. až 18. rokem za své činy odpovídají a jsou podle zákona trestáni - jejich trestání je však upraveno ... jejich jednání je jinak posuzováno, některé tresty nelze uložit vůbec, jinde je trest poloviční; může jim být nařízena ochranná výchova ve výchovných ústavech pro mládež**

Co znamená trest podmíněný a nepodmíněný ? **Trest se stanoví s podmíněným odkladem na určitou dobu; výkon trestu - odnětí svobody je okamžité**

Použité zdroje :

- PhDr. HORSKÁ, VIOLA a kolektiv autorů. *Občanská výchova pro 8. a 9. ročník základní školy*. Nakladatelství FORTUNA, 2005, s. 27 až 46. ISBN 80-7168-951-3.
- PhDr. DUDÁK, V., PhDr. P. HOLČÁK a Mgr.R. MAREDA. *Občanská výchova pro 9. ročník základní školy*. SPN - pedagogické nakladatelství,a.s., 2004, s. 46 až 69. ISBN 80-7235-122-2

Vzdělávací oblast :

Člověk a společnost

Orientuje se v základních právních pojmech, používá je. Uvědomuje si působení práva v současnosti.

Kompetence :

1. K učení - žák systematizuje informace, operuje s obecně užívanými termíny
2. K řešení problémů - zamýšlí se nad otázkami práva
3. Sociální a personální - účinně spolupracuje

Zpracovala : Mgr. Martina Tréglová